طبعه و محل اداره :

... ل اوغلنده امنیت
صندوغی جوارنده
شکول یقوشنده
۲۲ نومرو

صراط مستقیم

۱۳۲۶

مسلکنزه موافق آثار
جدیه مع الممنونیه
قبول اولنور

درج ایدلمه‌ین آثار اعاده اولنماز

دین ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، وسیاسیاتدن وبالخاصه احوال وشئون اسلامیه‌دن بحث ایدر وهفته‌ده بر نشر اولنور.

آبونه بدلی

	سنه‌لکی	التی آیلغی	
ممالک عثمانیه ایچون	٦٥	٣٥	غروش
روسیه «	٦٠٥	٣٠٥	روبله
سائر ممالک اجنبیه «	١٧	٩	فرانق

صاحب ومؤسسلری :
ابوالعلا زین العابدین ـ ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسیسی
١٠ تموز ٣٢٤

درسعادتده نسخه‌سی ٥٠ پاره‌در .

قیرلمه‌دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
٢٠ غروش فضله آلنر

عدد : ١٧٣ — ٧ محرم الشریفه ١٣٣٠ پنجشنبه — ١٥ کانون اول ١٣٢٧ — یدنجی جلد

اولمیور هیچ بریسندن غیرت ،
هربری صانکه غریق حیرت !
بوقدرجقمی بوتون پیشه‌لری ؟
ویزیته آلمه‌می اندیشه‌لری ؟
تهلکه کسب ایدییورکن یاراسی ،
آلینیرمی ینه خلقك پاراسی ؟
ای حکیمان امور دولت ،
خسته‌در خسته زواللی ملت !
چین اطباسنه همیشه اولك ،
چالیشوب خسته‌کزه چاره بولك .
او وقت فخر ایده‌رك آیلق آلك ؛
چکیلك یوقسه سرآزاده قالك .
وبحث چوق سوره‌جك أشمه‌یه‌لم ،
کسه‌لم باری ، چیبان ده‌شمه‌یه‌لم !

طاهرالمولوی

امیر عبدالرحمن خان

مابعد

اون کون‌صوکرا او ، آدم ینه کلدی. و :

— امیر حضرتلری،ذات عالیکزه سلام سویله‌دیلر. سزی کندی تبعه‌سندن کورمك وهرکون سرایده مشاهده ایله‌مك آرزو ایدییورلر، دیدی .

— بن‌شیمهی‌یه‌قدرکیمسه‌یه‌بنده‌لك ایتمه‌دیکم کبی بندکانلق‌رسومنی‌ده بیلمه‌م . بناءعلیه معذور کورسونلر . جوابنی ویردم . امیرك آدمی تکرار سوزه باشلادی . تکلیف واقعی قبول ایده‌رسه‌م افندیسنك مظهر عطایاسی ، عکسی تقدیرده موجب انفعالی اولاجغمی سویله‌دی .

— امیر حضرتلرینك عطیه و احسانه محتاج دکلم . اوندن ماعدا جدم امیر دوست محمد خان ایچین‌بیله بکاخدمت تکلیف ایتمه‌دیلر. فرض محال اولارق امیرك خدمتنده بولونسه‌م آلاجغم آیلغی حق ایده‌یم دییه چالیشیر ؛ اقشامه قدر سرایده بوم بوش اوطوراجلرك کوزدن‌دوشمه‌سنه سبب اولورم . الك ایپسی بنی سربست براقك که :

نه بر اشتری سوارم نه چوخ بزیر یارم
نه خداوند رعیت نه غلام شهر یارم

دیدم . حریفجکز اطماع وتخویفنك بی‌سود قالدیغنی کورونجه محاوراتمزی برکاغده یازدقدن صوکرا یانمدن چیقوب کیتدی .

بخارایه کلدیکم اثناده برینی بولمش وامیرك مجلسنده جریان ایده‌جك مذاکراتی بکا خبر ویرمسی ایچین شهری یکرمی آلتون آیاق تخصیص ایتمشدم . چونکه بخاراده کزلی ، آشکاره کافهٔ امور ، امیرك مجلسنده مذاکره اولونور. بو مناسبتله سرایده بولونانلرك هپسی‌ده نتیجهٔ مقرراته واقف بولونور .

رمضانك ورودی حسبیله ، هرکس اوروجله مشغول اولدیغندن بوتون ایشلر تعطیل ایدیلمشدی . بن ضابطه مأمورلرندن پك‌ده‌مستریح دکلدم . چونکه تکلیف اولونان سرای خدمتنی رد ایده‌لیدن بری عادتا صیقی بر ترصد تحتنه آلنمشدم . بونی پك اعلا آکلادیغم حالده آکلامامش کبی داورانمش ، حتی کندی آدملرمه بیله آکلاتمامشدم .

بایرام کیجه‌سی ، امیرك آدملرندن بری خلعت نامیله ایکی قات اثواب ، برصاریق ، برده دستمال که‌تیردی ویارین صباح ایرکندن‌تبریك عید ایچین امیرك حضورنده بولونمامی سویله‌دی .

ایرته‌سی کونی کیتدم . کیردیکم بوبوك بر اوطه‌ده قرق قدرکیمسه اوطورویوردی‌که ایچلرندن بریسی‌ده (محمد خان) ایدی . بو محمدخان؛ سابقا (سرپل) حاکمی اولوب افغانستان دولتنه قارشی عصیان ایتمش و (غلام علی) ایله (کرنیل ولی محمد خان) قوماندانسنده کونده‌ربان عسکره قارشی مغلوب اولارق بخارایه قاچمشدی.شیمدی بو مجلسده‌دیکر اون کیشی ایله باش سدیره کچمش‌اوطوریوردی. بکاده اشاغی طرفلرده بر یر حاضرلامشلردی .

بنم ورودمی متعاقب امیرده کلدی . حضار قالقوب الی اوپدیلر وبایرام تبریکنده بولوندیلر . بن‌ده اونلر کبی یاپدم. تقبیل وتبریکدن صوکرا اوزرنده انواع حلویات بولونان بر تپسی که‌تیرلدی ، اورته‌یره‌ده بر سفره یایلدی . طاتلیلر او سفره‌نك اوستنه دیزیلدی . مجلسك ایلری کلنلری سفره‌یه اوطوروب یمه‌یه، بزم کبی اشاغیلرده قالانلرده مندیللرینه آلدقلری طاتلیلری کندی موقعلرنده کوچورمه‌یه باشلادیلر .

بن شو حالاره متحیرانه باقیوردم . بری کلدی :

— امیر حضرتلرینك تبرك طاتلیلرندن نیچین یمیورسکز ؟ دییه صوردی . اوفاق بر پارچه آلدم . و :

— بو قدری‌کافیدر . دیدکدن صوکرا مجلسدن چیقدم و نمازکاهه کیتدم . امیرك ، بنم ایچین تعیین یری کوسته‌ردیلر . اوطوردم. اطرافه کوز کزدیرنجه آدملرمدن قرق کیشی ایله (نائب غلام محمد خان) و (کماندان اسکندر خان) ی کوردم . بونلر، تقریباً برآی اول امیرك خدمتنه کیرمش اولدقلری جهتله بکالاقیدانه بر سلام ویردیلر.بوصیراده امیرده کوروندی‌که بیاض برآته بینمش، صاریغنه ، آتنك باشیله‌صیرتنه برر سورغوچ طاقمش ؛ بلنه بر طوپ کشمیر شالی ، کلاهنه‌ده‌یکرمی، اوتوز آرشین صیرمالی‌دستارصارمش،شالنك آراسنه مرصع برخنجرصوقمش اولدیغی‌حالده‌کمال‌تفرعنله‌صالینه‌صالینه کلیوردی.هرکس آیاغه‌قالقدی وامیرك هرایکی اوچ آدیمنده برسجده‌یه قریب وضع تعظیم آلدی. بن بوحرکات متذللانه‌یه اتباع ایتمه‌یه‌رك ساکت وساکن طوردم . امیر اوکمه کلنجه طوردی . تکبیر که‌تیردی . کندیسنه اقتدا ایله‌دك . نماز اثناسنده باشنده‌کی صاریقدن اوچ طولامی چوزولدیکی جهتله امیر باشنی سجده‌دن قالدیرامیور ، بوتون بوتون چوزولوب دوشه‌جکندن قورقویوردی .

شو عظمتیله تبعه‌سنه قارشی رذیل اولماسنه تحمل ایده‌مه‌دیکم ایچین نمازی بوزدم . ایلری کچوب امیرك صاریغنی صاردم. واقعا نمازمی تمام

قیلامادم،اما بر حکمداری رذائلدن قورتاردیغمدن جناب حقك عفوینی امید ایدەرم .

نماز بیتنجه امیر ، آتنه بیندی ، اهالیٔ حاضره ینه یرلره قاپانوب عرض تعظیماتده بولوندی . بن‌ده اورادن صاووشوب اقامتکاهمه کلدم.

برقاچ کون صوکرا ضبطیه ناظری، بنی زنا ایله اتهام ایتمك اوزره امیردن امر آلدی . فقط تهمت واقعه ثابت اولامادی . چونکه هیچ بر وقت یالکز قالمادیغم و دائما التمش ، یتمش کیشی ایله بولوندیغم آکلاشیلدی . امیر ، بوندن بر شی چیقمادیغنی کورنجه معیتمه نفاق القاسیله بندن آیرمق ایستەدی . لکن بو اثناده روسلرك تاشکندی استیلا ایدەرك بخارایه یورومك فکرنده اولدقلری ایشیدیلنجه امیر بخارا بنمله و آرقداشلرمله اوغراشمانی براقوب عاجلاً سمرقنده کیتدی.

بوندن بالاستفاده هندستانده بولونان عمجەم سردار محمد اعظم خانه برعریضه یوللادم . وان‌شاءالله کندیمی قورتاروب بلخه کیدەجکم. ممکن اولدیغی صورتده سزده (سوات) طریقندن (جترال) وبدخشانه کلیکز. بلخده بولوشالم دیدم . بر مکتوب‌ده‌کی بلخده‌کی عسکرمزه کونده‌روب یاقینده کله‌جکمی بیلدیردم . بر استدعانامه‌ده سمرقنده‌کی بخارا امیرینه ارسال ایله مساعده‌سنی رجا ایتدم .

بو استدعا نامه‌یی (ناظر حیدرخان) و (کاندان نظیر) وساطتیله ارسال ایله‌مش اولدیغندن کرك (قوش بیکی) نك کرك (کوتوال) ك خبری یوقدی . بالاخره معلومات آلینجه :

— نیچین بزدن اذن آلمادن امیرك نزدینه آدم وعریضه یوللادك ؟ دییه توبیخه قالقیشدیلر .

— امیر حضرتلرینك خیلی آدمی وارسەده بونلردن برینك بنم فوقده اولماسنی قبول ایدەمەم . جوابنی ویردم .

— عسکر یوللارو آدمکزی یولدن‌چویریرز . تهدیدینه قالقدیلر .

— او وقت بن‌ده امیرك مساعده‌سنی آلمادن یوله‌چیقارم . مسئولیتی سزه عائد اولور . دیدم .

امیر ، استدعا نامه‌یه جواب ویرمه‌دیکی کبی کونده‌ردیکم آدمی‌ده یاننده آلیقویدی . بر قاچ کون صوکرا (جنرال علی عسکر خان) ی امیرك نزدینه اعزام ومساعدهٔ مخصوصه‌سنی استرحام ایله‌دم. بونك اوزرینه عقد ایدیلن مجلس مشاوره‌ده امیرك نقداً یاخود ذخیرةً بکا بر معاونتی اولمادیغندن بخاراده آلیقونلقلغم پك‌ده موافق اولامایه‌جغی سویله‌نیله‌رك مملکته عزیمتم خصوصنه رخصت ویریلدی .

امیر ، قوش بیکنه‌ده برامرنامه اسبال و آدملرمدن کندی خدمتنه کیرمك ایسته‌ینلر اولورسه قبولنی توصیه ایتدی .

قوش بیکی :

— آدملرکزی نزدمه کوندرك . دییه بکا خبر یوللادی. مقصدی اولا اونلری ، صوکراده بنی اسیر ایتمك اولدیغنی آکلادم .

— بر شی سویله‌مك فکرنده ایسه‌کز تشریف بویورك. بنم یانمده سویله‌یکز جوابنی ویردم . آدملرمده:

— بز صاغکن قوش بیکنك نزدینه کیتمه‌یز . آنجاق بعدالمقاتله جنازه‌لرمزی کوتوره‌بیلیرلر. دییوب سلاحلاندیلر. مأموریتی بوجواب ایله اعاده ایتدم . بر از صوکره قوش بیکنك منشیسی کلوب امیرك آرزوسنی تبلیغ ایتدی . آدملرم :

— بز امیره قول اولمق ایچین دکل ، شهزاده‌مزه خدمت ایتمك ایچین بخارایه کلدك . دیدیلر منشی ، بر ایش کوره‌میه‌رك دوندی ، کیتدی . ایکی کون صوکرا یول حاضرلغنده بولنورکن (اسکندرخان) ایله نائب غلام وبوتون ارقداشلری اشیالرینی اوموزلامش اولدقلری حالده کلدیلر و :

— امیر بخارا ، هر بریمزه اعتراف عبودیت ایتمه‌مزی تکلیف ایله‌دی. هیچ بریمز قبول ایتمدیکمز ایچین بزه یول ویردی . بوسببدن تکرار خدمتکزه التجا ایلیورز . دیدیلر .

بو صحبت اثناسنده بر طاقم آلاجقلیلر ورود ایدەرك بونلردن ایکی بیك التون قدر مطالبه‌ده بولندیلر بن نائب غلامه :

— اکر بکا وفاکار اولایدك بوقدر پاره‌یی سادەجه سن خرج ایدردك . دیدم . محجوبانه باشنی اکدی .

صوکرا کاندان اسکندرخانه:

— سن نه فکرده‌سك ؟ دیه صوردم .

— بخارالی ایکی قادینه تعلق پیدا ایتدم . انلر کلیه‌جك اولورسه بخاراده قالمایه مجبورم. جوابنی ویردی. قادینلره خبر کوندردم برلکده کلیرلرسه بهرینه بیکر التون ویریرم دیدم . قبول ایتمه‌دیلر . بوسببله اسکندر خان‌ده بخارادن چیقامادی .

نائب غلامك بورجلرینی ویرمکله برابر کندیلرینه آت وسلاح‌ده صاتین آلدم. چونکه مصرف ایتمك ایچین کرك آتلرینی، کرك سلاحلرینی الدن چیقارمشلردی .

بش التی کون ایچنده حاضرلانوب بلخه متوجهاً یوله چیقدق .

مترجمی

طاهر المولوی

مسائل حیاتیه

عصرلردنبری یووارلنوب کلن شرق مسئله‌سنك حالا حل ایدلمدیکی وعالم سیاسیاتده آراده صیراده تکون ایدن شئوناتده هر حالده شرق قریبی دائرهٔ احتواسندن خارج براقه‌مدیغی کبی، محافل سیاسیه‌ده موضوع مسائل دولیه آراسنده شرق قریبده متحدث وقایعك ـ سیاسیات عمومیه اعتباریله ـ هر شیدن زیاده نظردقتی جلب واوروپا آفاق سیاستنده ینه غریب غریب جریانلرك تولدینه سببیت ویردیکندن اکلاشلمشدرکه شرق مسئله‌سی خیلی زماندنبری باشلی‌باشنه بین‌الدول مهم برمسئلهٔ سیاسیه شکلنی آلمشدر .